

Á bygd í Nepal í tvey ár

Tann 16. júní seta Tommy Petersen og fjölskylda hans seg í flogfarið og halda leiðina til Nepal í Himmalaya fjöllum. Tommy skal í starv hjá DANIDA innan umsiting. Hann skal starvast í Surkhet, ið liggur einar 500 kílómetrar frá höfuðsstaðnum Kathmandu

Dagfinn Olsen
Mynd: Alvar Haraldsen

Í húsinum á Hóvdagötu á Argjum er frálíkt útsýni yfir Nólsoyarfjörð og inn ímóti Havninni. Og Júst í hesum dögum er útsýnið serstakliga gott, tí eingir urtapottar eru í vindeygnum at forða útsýninum.

Tommy Petersen og familjan hava nevniliga pakkað meginpartin av innbúgvinum niður, tí brátt halda tey leiðina av landinum. Til Nepal í Himmalayafjöllunum, har Tommy skal arbeiða í tvey ár fyri felagskapin DANIDA.

Vit seta okkum úttanfyri. Veðrið er av tí besta henda seinnapart síðst í apríl, og sólin skínur.

Innan umsiting og miðspjæðing

Tommy og konan Maja vóru fyrst í nitiárunum á skeiði hjá danska felagskapinum DANIDA. Síðani hava tey onkurtíð sókt, tá okkurt starv hevur verið leyst í onkrum fjarskotnum landi. Hesaferð eydnast og Tommy skal starvast sum eitt slag av umboðsmanni í býnum, ella bygðini, Surkhet, og myndugleikarnar í Kathmandu.

Tað eru eini 10 ár síðani, at demokrati rættiliga kom fyrst seg har. Síðani hava tey stríðst við at fáa hetta at virka og ein ætlan var gjørd, ið nevnist „Good Governments“. Hjálpin úr Danmark var fyrst at skipa so fyrri, at tey finga nakað grundleggjandi at vita um eittnú mannarættindi. Seinni er so sett sum mál at miðspjæða umsitingina, ið tey seinastu 40 árini hevur verið rættiliga miðsavnað. Har komi eg so inn í myndina. Eg skal verða ráðgevi í at miðspjæða umsitingina og virka sum umboð hjá fyrirsitingini í Kathmandu í Surkhet okinum, sigur Tommy.

DANIDA figgjar soleiðis eina ráðgevara innan mið-

spjæðing. Ein leiðari av ætlanini er úr Kathmandu og tvey fólk eru so úti. Tvey oki eru vald út og Tommy verður so umboðsmaður í eina okinum.

Eg skal sita sum ráðgevi hjá okismyndugleikunum í hesum okinum, ið telur eini 300.000 fólk. Lógin sigur greitt, at fyrirsitingin skal miðspjæðast, men verri er at fremja tað í verk, sigur Tommy og leggur aftrat, at ætlanin bert er skrivað og nú fyrstu ferð verður framd.

Kongadømi

Nepal er kongadømi. Fara vit aftur í 50'ini, so kann ein nærur tosa um eina-ræði. Tá var stýrið lagt út um landið, men bygdi uppá útvald fólk. Kongur hevði tó nógv vald. Síðani mátti kongur lata nakað av valdi sinumog gamla gardan av útvaldum hvarv eisini. Upp gjøgnum tíðina eftir hetta vóru so fólkavald forum, ið vóru óbeinleiðis vald, men ongantíð riggaði hetta rættiliga. Veruligt demokrati kom ikki í lag.

Síðani hendir tað, at kongur kongur við til at skipa samfelagið soleiðis, at hansara stóða líkist meira tí, ið vit kenna á okkara leiðum. Hann skipar undir- og yvirhús, men hevur tó enn nakað av valdi. Men formelt kemur veruligt demokrati, men at fáa hetta at virka er ikki sum at siga tað, og her hjálpir DANIDA við ráðgeving.

Landið er stórt og geografiskt býtt upp, t.d. við fjöllum. Tommy skal so vera í einum oki og royna at fáa miðspjæðingina at virka.

Børnini fyrst avstað

Fyrsta dagin fara børnini, Lív og Gyða, avstað til Danmarkar at ganga í skúla. Komandi viku halda Tommy og Maja avstað og skulu m.a. á fyrireikingarskeið í 3 vikur, har til dømis tað at læra tungumálið er á

Tommy, Gyða, Maja og Lív skulu búgva í Nepal komandi tvey árin

skranni. 16. jnui halda tey so leiðina til fjarskotna landið Nepal, har tey næstu 2 árinu skulu búleikast.

Dugir at improvisera

Tommy hevur starvast 25 ár í Føroyum. Tað er tað mesta av hansara yrkistíð. Meðan hann las lögfrøði í Keypmannahavn arbeiðdi hann á ymsum ráðharrastovum og vann sær royndir innan samstarv við EU.

Tommy væntar, at hann kann nýta nógv av sínum royndum í føroysku umsitingini í starvinum í Nepal. Tá væntar hann, at talan verður ikki um at flyta eina skipan til Nepal, men at finna loysnir, ið hóska. Helst einfaldar loysnir, ið rigga, tí ikki er óavmakrakáð av peningi til taks.

At eg komi frá eini umsiting, ið ikki er so gomul, og sum eisini á mangan hátt er undir umskifti, ger, at eg eri ikki so fullvísur í, hvussu alt skal gerast. Vit hava demokratiska siðvenju og smáar eindir, men hinvegin eitt mini samfelag, við øll-

um eindum. Eg skal arbeiða á bygd og samstarva við fólk har. Allar hesar royndir koma mær til góðar og eg eg havi roynt ymsar greinir av umsiting. Eg havi lært at improvisera, og tað trúgvi eg kann koma mær til góðar seinni, sigur Tommy.

Ongan streym

Tommy veit ikki so nógv um okið og landið enn. Hann hevur tó lisið sær til nakað. T.d. eru tøknilig hjálpartól til taks, so sum møguleikar fyri telduposti. Tó er el-orka ikki gerandis-kostur á bygd í Nepal. Útsend, so sum Tommy, hava egnan generator. Arbeidast kann partvis á enskum, á lokalmálum ella við tolki.

Hinduism er hövuðsreligiön.

25.000 fólk búgva í býnum, ið liggur í einum dali í 700-800 metra hædd. Fólk eru fyrirkomandi, verður sagt. Tey arbeiða nógv og alt ber brá av, at hetta er fátækt land.

Landbúnaður er hövuðs-vinna, um 80-90% av BTÚ

hjá Nepal kemur frá landbúnaði. Eyðkent fyri menningarlond er eisini, at nærum eingin idnaður er.

Fimti ára dag í Nepal

Tommy og familjan hava fleiri ferðir tosað um at fara avstað í slíkum ørindum. Fyrst var tað sonurin Janus, ið var tikið við upp á ráð. Hann er nú 23 ára gamal og starvast sum myndamaður í Keypmannahavn.

Síðani hava tey práttað við Lív, ið er 14 ár. Bæði Lív og Gyða, ið er 7 ár, hava góðan hug at fara.

Tommy, ið er 49 ára gamal, er eisini fegin um, at han nú fekk tilboð um at fara í starv hjá DANIDA.

Um nokur ár hevði óiv- að verið nakað seint hjá mær at farið út á fyrsta sinni, heldur Tommy, sum í august kann halda fimti ára dag sín í Nepal.

Tommy hevur farloyvi frá starvi sínum, sum leiðari Kærustovninum. Konan Maja hevur eisini farloyvi frá sínum starvi. Í Nepal skal hon á fyrsta sinni royna

leiklutin sum heimagangandi.

Gyða skal ganga á einum miðsionsskúla, meðan Lív má longur burtur heimanfrá í skúla, tí skúlaverkið ikki er so væl fyrri at hýsa eldri næmingum.

Sleppa undan ár 2000

Eitt, ið møguliga er stuttligt at kanna, tað er, hvussu tey har eru sloppin undan ár 2000 trupulleikanum. Í Nepal hava tey nú ár tvey-túsund og nokur fimti. Nú veit eg ikki, fyrri fimti árum síðani høvdu tey nývnan teldur, heldur Tommy, ið tó heldur vera áhugavert at kanna, hvat tey har siga um henda trupulleika.

Í Nepal halda tey nýggjár í apríl. Sostatt hevur nýggjár just verið. Eisini hjá familjuni Petersen á Hóvdagötu verður talan um nýggjár í teirra tilveru. Ár, ið Tommy væntar koma teimum til góðar á so mangan hátt. Mennandi ár, ið tey øll koma at hava gott av, bæði menniskjastiga og á øðrum økjum.